

מאפייני הגיל המודרן שכבת ו'

שכבת ו' היא שנת המעברים. חניכי/ות השכבה חיים/ות בפער מתמיד-הם/ן הגדולים/ות בבית הספר היסודי, ובו בזמן הצעירים/ות בעולם ההתבגרות אליו/הם/ן מתקרבים/ות. זוהי שנה של התחלות שקטות: המתח המיני מתחיל לנכוח בחיי השכבה- גם בעקבות התפתחותן המוקדמת של הבנות וגם בעקבות ההוויה החברתית בכיתה, דעתם/ן של בני/ות הגיל מקבלת משקל עצום, ומתחת לפני השטח מתחיל תהליך עמוק של נפרדות: מתפיסת ה"אני" כמרכז אל תפיסת "אני-אתה", המביאה בחשבון את האחר/ת ואת דרכו/ה. זהו שלב מעבר שבין סיום הילדות לבין ראשית הנפרדות מהקבוצה בדרך אל גיבוש זהות אישית. השאלה הפנימית של השנה כבר אינה רק "האם אני שייך/ת?" או "כיצד אוכיח את עצמי?", אלא בפעם הראשונה- "מי אני, גם מעבר לקבוצה?".

מי אני? (מאפיינים התפתחותיים)

- אני בשנת המעברים: סוף גיל הילדות ופתח גיל ההתבגרות- שני העולמות נוכחים בו-זמנית.
- אני חווה גדילה מהירה (לרוב הבנות מקדימות), וההבדלים בתוך השכבה גדולים.
- מרגיש/ה מוזר עם הגוף שלי ונבוך/ה ממנו, יש התפרצויות אנרגיה לצד תשישות פתאומית.
- לומד/ת מהר ומשתעמם/ת מהר- חלק מהתפתחות חשיבתית ותפיסת מושגים ומשמעותם.
- אני מפתח/ת עצמאות- מתחיל/ה לגבש מערך ערכי אישי ולהטיל ספק בסמכות.
- כחלק מגיל ההתבגרות- מנעד רגשי רחב, סוער ומשתנה- בין עליו (ואו) לעצבות (אוף), והחצנת רגשות.
- נמצא/ת בראשית הסקרנות ובחינת המשיכה המינית.

מה מעסיק אותו/ה?

- עיסוק מרכזי בעצמי המשתנה- הגוף, המראה, הטיפוח: פגיעות בהערכה העצמית.
- מתח מתמיד בין ציפיות גבוהות מעצמי לחוסר ביטחון.
- התרחקות מסממני ילדות: בוחנים/ות בקפדנות מה "בוגר" ומה "ילדותי".
- המתח בין המינים נכנס לתמונה: הבחנה, משיכה, סקרנות- והרבה מבוכה.
- מה חושבים עליי? עיסוק בדעתה של הקבוצה והחברים/ות עליי ועל מה שאני עושה.
- הרחבת השימוש ברשתות החברתיות השונות, במקביל לראשית ההתבגרות- הזדמנויות להרחבת וחיזוק קשרים ותחומי עניין, אבל גם פתח להשוואות, חשיפה להשפעות שליליות ופגיעה ברווחה הנפשית.

מה מקום הקבוצה בחיים שלי?

- מושפעים/ות מחברים/ות יותר מאשר ממבוגרים/ות, הנאמנות נתונה קודם כל לחברים/ות.
- מתחילה הנפרדות: מ"אנחנו" אחד אל "אני-אתה" - פרט שרואה פרטים אחרים.
- מתפתחת יכולת להכיל שונות וייחודיות.
- תקופת גיל בה יש יותר מקרי חרם. במקרים בהם מתרחש חרם הלחץ הקבוצתי גובר: מתח בין הרצון והיכולת להפר את החרם, לבין ההצטרפות לקבוצה.
- מחקים דמויות בוגרות קרובות: המדריך/ה בעמדה שאין לאף דמות אחרת בהיותו/ה קרוב/ה יחסית לגיל החניכים/ות.

איך המציאות הישראלית של השנים האחרונות השפיעה עליי?

- רצף אתגרים לאורך הילדות: ראשית היסודי בצל הקורונה, המחצית השנייה בצל המלחמה.
- המלחמה נוגעת בכלל הילדים/ות ומשפיעה על מגוון תחומים: בריאות פיזית, התפתחות, רווחה ובריאות רגשית, למידה ורכישת מיומנויות, השתייכות והשתלבות חברתית, הגנה מפני התנהגויות סיכון, ועוד.
- צריכת מידע עצמאית- זמן אמת, שמועות ומידע כוזב ללא תיווך.
- ספקנות וערכים מתגבשים פוגשים יכולות שיפוט בהתהוות ורגשנות גבוהה.
- ילדי/ות יישובי הגבול נושאים/ות חוויות של עקירה, אובדן שגרה וקהילה- ונדרשת עבורם/ן רגישות ייחודית.
- ילדים/ות להורים בכוחות הביטחון (בסדיר ובמילואים) נמצאים/ות במרחב ביתי מתוח- ותקופות בהן ההורה לא בבית.
- גורמי החוסן: דמות בוגרת תומכת, קהילה מלוכדת, קבוצת שווים ונתינה לאחר/ת.

עקרונות הדרכה למדריך/ה שכבת ו'

- **להכיל את הסערה ולקחת אותה ברצינות:** מתבגרים/ות צעירים/ות שמתמודדים/ות עם חוויות חדשות שמשנות את עולמם/ן- גוף משתנה, רגשות עזים, מבוכות ראשוניות.
- **לאפשר לכל אחד/ת לבלוט בדרכו/ה:** בשנה של פערי התפתחות גדולים בתוך השכבה, גיוון הוא עיקרון עבודה- לכן נגוון בנושאי הפעילויות ובסוגי המתודות כך שלכל אחד/ת תהיה זירה בה הוא/היא מצטיין ומרגיש/ה חלק.
- **לשמור על עניין, מקוריות ואתגר:** החניכים/ות ולומדים/ות מתהרומשתעממים/ותמהרולכן נדרשת התחדשות מתמדת בפעילות. חשוב גם להקדיש זמן לדיונים בנושאים שמעסיקים אותם/ן כדי ללוות את המערך הרגשי המתגבש ואת תהליכי המעבר שהם/ן חווים/ות (דוגמת ההיערכות למעבר לחטיבת הביניים).
- **לפגוש את המתח בין המינים בגובה העיניים:** זו השנה לתת מילים למבוכה ולעצב נורמות מכבדות בין המינים.
- **לכבד את הבגרות המתהווה בלי לשכוח את הילד/ה:** לזכור את הפער שבין היותם/ן הגדולים/ות בבית הספר לבין היותם/ן בין הצעירים/ות בתנועה, לתת אחריות ותפקידים שמכבדים את הבגרות, לצד סבלנות לרגעים בהם הילדות מציצה.
- **ללוות את הכניסה לעולם המידע העצמאי ברשתות:** שיח פתוח על מה רואים/ות ברשת ואיך יודעים/ות מה נכון.
- **לדבר תושייה ולאפשר שותפות:** לפגוש את הרצון של החניכים/ות להיות שותפים/ות פעילים/ות בעתות משבר ולאפשר הזדמנויות ממשיות לנתינה ולעשייה למען אחרים/ות.

"אָדעם בֶּסדֶּן הֶפֶל, צִרִיף אָדעם" ל.גולדברג

חזקו ואמצו!